

etablering af miljøzoner af den karakter, som Københavns Kommune har ønsket. Det vil jeg godt forklare lidt nærmere. Det fremgår som nævnt af lovforslaget, at det først og fremmest skal løse det ekspropriationsretlige problem, som Justitsministeriet henviste til i afgørelsen fra maj 2005.

De giver mig grund til at knytte nogle uddybende bemærkninger til spørgsmålet om ekspropriation. I den forbindelse vil jeg gerne begynde med mere overordnet at fremhæve, at det på den ene side er velkendt, at der bl.a. på miljøområdet kan pålægges det private erhvervsliv mærkbare økonomiske byrder, uden at der af den grund bliver tale om ekspropriation, men at dette synspunkt naturligvis på den anden side må have sine klare begrænsninger.

Også på miljøområdet er private borgere og virksomheder jo beskyttet af grundlovens § 73, således at man ikke uden videre kan påføre dem økonomiske byrder i en hvilken som helst størrelsesorden, blot det sker med henblik på f.eks. at nedsætte forureningen.

I den forbindelse kan jeg mere generelt nævne, at sådanne problemer ofte løses i lovgivningspraksis ved at indføre såkaldte overgangsordninger, således at det gives de berørte parter en nærmere frist på f.eks. nogle år til at indrette sig på de nye regler. Netop på denne måde søges der ofte undgået, at nye krav rammer så hårdt, at de efter grundloven kun vil kunne indføres mod erstatning.

Kl. 12.10

I forlængelse heraf vil jeg også gerne fremhæve, at det helt grundlæggende spørgsmål, når vi taler om ekspropriation og dermed også i den foreliggende sag om Københavns Kommune, er, hvor hårdt og intensivt de berørte parter bliver ramt. Det, som grundloven skal beskytte imod, er jo netop, at de få på urimelig måde kommer til at bære den økonomiske byrde for de mange for nu at udtrykke det lidt forenklet.

Det er derfor klart, at det måtte give anledning til juridisk bekymring, når det i sagen om Københavns Kommune var oplyst, at den pågældende miljøzoneordning, således som jeg var inde på før, måtte antages at kunne medføre meget væsentlige økonomiske konsekvenser for de berørte virksomheder, og at ordningen for navnlig små virksomheder kunne indebære betydelige indskrænkninger eller eventuelt ophør af virksomheden.

Uanset alle gode viljer og hensigter med hensyn til beskyttelsen af miljøet er det i sådanne til-

fælde, at alarmklokkerne i forhold til grundloven skal begynde at ringe. Og i den forbindelse var det så en yderligere dimension, at der kun var tale om en 3-årig forsøgsordning. Det måtte altså stå som en reel mulighed, at man først påførte de berørte virksomheder meget betydelige økonomiske byrder eventuelt med den virkning, at nogle af dem måtte lukke, for derefter, når forsøgsordningen var forbi, at konstatere, at ordningen ikke skulle gøres permanent.

I selve det forhold, at der er tale om en treårig forsøgsordning, lå også, at det ville være vanskeligt at operere med de overgangsordninger, der, som jeg var inde på før, ofte medvirker til at løse ekspropriationsproblemer på f.eks. miljøområdet. Og Københavns Kommune har da heller ikke lagt op til en sådan overgangsordning.

Jeg synes egentlig, at det også for den, der ikke er ekspert i jura, bør give god mening, at en sådan ordning må give anledning til væsentlige statsretlige problemer. Det gør det i hvert fald for mig selv. I det, jeg her har sagt, ligger også, at en gennemførelse af lovforslaget ikke i sig selv vil være egnet til at løse problemet i forhold til grundlovens § 73.

Som det følger af det, jeg var inde på før, er det for så vidt helt korrekt, at den omstændighed, at der alene var tale om en forsøgsordning, indgik i vurderingen i sagen om Københavns Kommune, og på den baggrund forstår jeg sådan set udmærket sigtet med lovforslaget. Men som nævnt indgik den som et af flere forhold. Og at fjerne forsøgsэлеmentet, sådan som lovforslaget lægger op til, ændrer navnlig ikke ved, at der fortsat skal anlægges en samlet vurdering af, hvor økonomisk hårdt de berørte parter vil blive ramt.

I det forbindelse må det som nævnt bl.a. overvejes, hvorvidt en nærmere overgangsordning, som der som sagt ikke var lagt op til i sagen om Københavns Kommune, ville kunne medvirke til, at ordningen ikke rammer de berørte parter urimelig hårdt.

I øvrigt vil en ordning med permanente miljøzoner næppe harmonere med bestemmelsen i § 92 d om forsøg med færdselsregulerende foranstaltninger. Hensigten med bestemmelsen er som nævnt ifølge forarbejderne at indhøste erfaringer i praksis med henblik på eventuelle permanente ændringer i færdselsloven.

En hjemmel i den retning, som forslagsstillerne ønsker, vil således forudsætte en ændring af bestemmelsen af mere grundlæggende karakter. Jeg tænker i den forbindelse navnlig på, at